

Breen, Nordveien og Bergs Samiistogstyre.

Dalsbygda Fakllag
(form.) Os i Ø

Ola E. Gjelten
Dalsbygda - Os.

NORGES HØYESTERETT

Den 5. november 1957 avsa Høyesterett kjennelse i sak
L.nr. 123 B, nr. 3/1952 (gammel ordning):

Ola Eggen (h.r.advokat Finn R. Schjødt)
mot

Styret for "Trakt" XII, "Åslifjellet":

1. Jon P. Grue,
2. Ola Overhaug og
3. Per Nygaard.

Setereiere i "Kløftåsen":

1. Jon Ousten,
2. Eilif Breen,
3. Tore P. Grue,
4. Sigurd Trøen,
5. Ola P. Ousten,
6. Nils Utheim og
7. Ivar Breen.

Setereiere i "Mastukåsa":

1. Per Nygaard,
2. Tore T. Nygaard,
3. Per Bakken,
4. Magne Gjelten,
5. Ingulf Yterhaug,
6. Ingmar Ryen,
7. Odm. Ryen og
8. Einar Nyås.

(h.r.advokat Ola Sveen)

Stemmegivning:

Dommer Bendiksby: Tolga (Tolgen) storskiftekommissjon ble opprettet ved kgl. res. av 14. oktober 1893 i medhold av § 104 i utskiftningsloven av 13. mars 1882. Kommisjonens mandat gikk ut på å foreta "Udskiftning af et Udmærksameie paa Glommens vestside i Tolgen med tilgrænsende Herreder i Hedemarkens Amt, hvorved der i fornöden Udstrækning bliver:

- a. At foretage Udskiftning af Havnestrækninger der er fælles for Tolgen Herred og tilstödende Herreder, samt at fastsætte Grænserne mellem Herrederne, forsaavidt dette maatte være fornödent til Forholdenes Ordning.
- b. at skifte i lignende Udstrækning mellem Tolgen Herreds enkelte Sogne (Tolgen, Vingelen og Os eller "Dalsbygden"),
- c. at söge Sætre med tilliggende Havnegange begrænsede i bestemte indbyrdes uafhængige Sæterlag, - hvorved dog intet Hensyn tages til, hvorvidt de Sætre, der henlægges til samme Sæterlag tillige ligger under samme Gaardsno. i Bygden eller ikke,
- d. at söge de Havneberettigede tilhørende Markeslaatter (Ladeenge) saavidt muligt henlagte til vedkommende Eiers Sæterbrug og Markeslaatter der tilhører andre end Havneberettigede samlede i større Komplekser, saaledes at de saavidt muligt kan undrages fra og fredes for Havning.

Af enkelte Eiendommers Havnerettigheder bliver Udskiftning ikke at foretage, medmindre der dertil efter af vedkommende fremsat Andragende erholdes særskilt Bemyndigelse af Departementet for det Indre."

For fullstendighets skyld nevnes at det ved kgl. res. av 14. juli 1922 ble gjort en endring i mandatet for så vidt angår resolusjonens post 1 a og b, men disse endringer er uten betydning for denne sak.

Kommisjonen sluttet forretningen den 24. september 1906. Etter anke fra staten ble imidlertid forretningen opphevet ved Høyesteretts dom av 27. juli 1912 fordi kommisjonen ikke hadde truffet noen avgjørelse av spørsmålet om statens eiendomsrett til området (Rt. 1912 s. 828). Storskiftekommisjonen gjenopptok deretter forretningen, men da Høyfjellskommisjonen i juni 1917 ble tildelt 9de felt som omfattet utskiftningsområdet, stillet storskiftekommisjonen arbeidet i bero i påvente av Høyfjellskommisjonens avgjørelse. Høyfjellskommisjonen avsa kjennelse for 9de felt den 13. juli 1934. Ved kjennelsen ble det avgjort at området ikke er statsalmenning.

Storskiftekommisjonen satte deretter behandlingen av utskiftningsforretningen i gang igjen. Forretningen ble etter tilendebrakt klagebehandling avsluttet den 5. juli 1951 ved utleggelse av "Den endelige ordning for Os herred".

Utskiftningen (ordningen) går bl.a. ut på at feltet inndeles i havnelag, hvert med sitt beiteområde (trakt). Videre har kommisjonen for havnelagene fastsatt havningsregler, lover og i enkelte tilfelle særskilte administrasjonsbestemmelser. Som jeg senere kommer tilbake til, vedkommer denne sak bare havnelag XII, Åslifjellet og havnelag XIII, Kløftåsen - Falken - Mastukåsa.

Om Åslifjellet har kommisjonen bestemt at det "utgjør et område", og at dette område skal reserveres for "Breen og Nordvang til fremtidig benyttelse til et fellesformål, helst som sauehavnefelt". Når det gjelder grensene for området, er det her tilstrekkelig å nevne at grensen mot vest, som faller sammen med østgrensen for Kløftåsen - Falken - Mastukåsa havnelag, går over "merkestein på Mastukåshögda (h.p.1050), derfra i nörd til trigonometrisk punkt på Falkhyttvola (h.p.1174), derfra i nord-nordvest til nordre topp på Falkhyttvola, hvor merkestein er nedsatt. Herfra går grensen i nord-öst til Dalbusjöhögda (h.p. 1218) i storskiftefeltets yttergrense mot Ålen."

Om havnelag XIII har kommisjonen bestemt:

"XIII. Kløftåsen - Falken - Mastukåsen danner et havnelag med følgende grenser:

I öst stöter laget mot XII, Åslifjellet fra Dalbusjöhögda til hjörnepunktet nordöst for Storbekkdalshögda, i syd-öst mot Åslie - Storbekkdalen havnelag, i sydvest mot Rabblie - Storvollie havnelag etter Vangröfta elv og deretter Snudda elv til Svartbekkens utlöp i Snudda. Derfra i vest mot Sättåhaugen havnelag etter Snudda elv oppover til et punkt litt ovenfor Snudfossen. Derfra går grensen i nord-öst litt nord til merkestein nedsatt på nedre side av setervegen, samme retning til merkestein på sydöstre side av en stor myr söndenfor Kløftåstangen. Derfra i nord-nordvest over Kløftåstangen og Fjellsjöhögda, i rett linje til et lite tjern hvorfra en bekk löper ut og ned i sydöstre ende av Forelsjöen. Fra det lille tjernet går grensen i omtrent

nord, i rett linje over høydepunkt 1229 på Buhogna til merkesteinen i yttergrensen mot Ålen nær et lite tjern på Buhogna. I nord stöter havnelaget mot Ålen etter yttergrensen inntil høydepunkt 1218 på Dalbusjöhögda.

Anmerkning: Det bemerkes at i nordöstre hjørne av her beskrevne havnelag ligger Dalbusjöfeltet tilhørende l.nr.270, g.nr. 116, b.nr. 7,8 og 11, som etter voldgiftsdom av høyesterettsdommere i 1941 er et fullstendig eiendomsområde tilhørende Ola Eggen og hvis grenser i store trekk er fastsatt i dommen.

Det hviler etter kommisjonens oppfatning ikke fremmed havnerett på Dalbusjöområdet."

Etter oppreisningsbevilling mot oversittelse av ankefristen har Ola Eggen påanket utskiftningsforretningen "for så vidt angår de beslutninger og ordninger som vedrører "Dalbusjøen" og traktene der omkring, trakt nr. XIII og XII". I forbindelse med dette har han i medhold av § 110 i utskiftningsloven av 1882 påanket kommisjonens kjennelse av 30. august 1948 som forkastet innsigelse mot formannens habilitet.

Som motparter har han innstevnt:

1. Styret for havnelag XII, Åslifjellet, Jon P. Grue, Ola Överhaug og Per Nygaard.
2. Fölgende setereiere i Klöftåsen og Mastukåsa i havnelag XIII: Jon Ousten, Eilif Breen, Tore P. Grue, Sigurd Tröen, Ola P. Ousten, Nils Utheim, Ivar Breen, Per Nygaard, Tore T. Nygaard, Per Bakken, Magne Gjeltten, Ingulf Yterhaug, Ingmar Ryen, Odm. Ryen og Einar Nyås.

Når det gjelder storskiftekommisjonens kjennelse av 30. august 1948 har Eggen gjort gjeldende, at kommisjonen har tatt feil når den har funnet at overrettssakfører Ragnar Gundersen ikke var ugild som formann etter sin befatning med den i kjennelsen nevnte sak for Kari Ousten.

Anken over selve utskiftningen er dels begrunnet med at storskiftekommisjonen har tatt feil i realiteten, dels at den har gjort saksbehandlingsfeil som må lede til opphevelse.

Når det gjelder realiteten er det for det første gjort gjeldende at kommisjonen ved den grense den har trukket for område XII, Åslifjellet, i Bubekkdalen har avskåret og lagt inn under havnelag XII en del av Eggens eiendomsområde (slåtteeområde) ved Dalbusjøen (Dalbusjøeiendommen). At han er eier av dette slåtteeområde, og at det ikke er be- heftet med fremmed beiterett eller annen bruksrett er, hevdes det, avgjort ved voldgiftsdom avsagt den 14. mai 1941 av fem høyesterettsdommere. Kommisjonen har, anføres det videre, i tilslutning til voldgiftsdommen truffet avgjørelse av samme indhold, og da denne avgjørelse ikke er påanket av de innstevnte, er i hvert fall den bindende for dem. Den feil som kommisjonen på dette punkt har gjort, er at den har bygget på en uriktig grense for eiendomsområdet.

For det andre er det gjort gjeldende at kommisjonen har lagt uriktige forutsetninger til grunn når den, som man må gå ut fra, har bygget på at Dalbusjøeiendommen ikke har beiterett og sameierett i fjellet omkring eiendomsområdet. Det er her særlig pekt på at den grense som er trukket for

område XII, Åslifjellet, går slik at den avskjærer en betydelig del av Dalbusjöeiendommens beiteområde.

Når det gjelder anken over saksbehandlingen har Eggen anført:

1. Det er en feil at kommisjonen ikke har avgjort hvor grensen mellom Eggens eiendomsområde og det utenforliggende sameie går. Denne avgjørelse skulle etter § 62 i utskiftningsloven av 1882 ha vært truffet ved kjennelse. Det er uriktig når kommisjonen i sitt foreløpige utkast til ordning har forutsatt at grensen kunne avgjøres ved grensegangsføretning av den vanlige utskiftningsrett.
2. Det er videre begått en feil når kommisjonen ikke har tatt noe direkte og klart standpunkt til spørsmålet om Dalbusjöeiendommen har beiterett og er sameier i fjellet utenfor eiendomsområdet. Det er for øvrig uklart om kommisjonen overhodet har tatt standpunkt til spørsmålet og hva avgjørelsen i tilfelle går ut på, men Eggen har nærmest gått ut fra at Dalbusjöeiendommen ikke er anerkjent som sameier og beiteberettiget. Det var på dette punkt tvist for kommisjonen, og avgjørelsen skulle etter den gamle utskiftningslovs § 62 ha vært truffet ved kjennelse. Den avgjørelse som måtte være truffet, er ikke kommet til uttrykk i protokollen, og man har ingen opplysning om hva kommisjonen har bygget på.
3. Kommisjonen har gått utenfor sitt mandat når den har opprettet området Åslifjellet (XII) og har reservert dette til fremtidig bruk for et nytt rettssubjekt, nemlig et sauehavelag for Dalsbygda alene.

Eggen har nedlagt slik påstand:

I. Storskiftekommissjonens formann, overrettssakfører Ragnar Gundersen, kjennes ugild forsåvidt angår alle avgjørelser som berører den ankende part.

II. De påankede avgjørelser av storskiftet vedrørende havnelag XII og XIII som berører den ankende parts eiendoms- eller bruksrett til eiendommen Dalbusjøen, gnr. 116, b.nr. 7 i Os, av skyld 39 öre, med omliggende fjellområder, kjennes uetterrettelige og oppheves.

III. På grunnlag av punkt I og II hjemvises storskiftet til ny behandling med ny formann.

IV. Ankemotpartene tilpliktes in solidum å betale saksomkostninger til den ankende part for Høyesterett."

De innstevnte har bestridt at det forelå noen ugildhetsgrunn for overrettssakfører Gundersen som formann i kommisjonen.

Når det gjelder anken over selve utskiftningen har de gjort gjeldende at det ikke foreligger noen feil, hverken med hensyn til realiteten eller saksbehandlingen. De hevder at voldgiftsdommen av 14. mai 1941 ikke er bindende under utskiftningen fordi den gjaldt andre parter og fordi den ikke gjaldt spørsmålet om eiendomsretten til slåttene, men bare tok prejudisielt standpunkt til dette spørsmål. Heller ikke storskiftekommissjonen har avgjort eiendomsspørsmålet på en måte som er bindende for de innstevnte. Det hevdes videre at det standpunkt som voldgiftsdommen prejudisielt har tatt til spørsmålet om Eggens eiendomsrett til slåtteområdet er uriktig. Eggen har bare en slatterett - en bruksrett - og området ligger i sameie. Subsidiært gjøres

det gjeldende at eiendomsområdet ikke tilnærmelesvis har den utstrekning som Eggen påstår, og slåttene går i Bubekkdalen ikke så langt opp som til grensen for område XII, Åslifjellet. Dalbusjøeiendommen har ikke beiterett, og er ikke sameier, i fjellet utenom slåttene, idet det fra Eggens eller hans forgjengers side ikke har vært utøvet bruk som kan begrunne noen slik rett.

Med hensyn til de påståtte saksbehandlingsfeil har de innstevnte anført:

Det er ingen feil som kan føre til opphevelse at kommisjonen ikke har beskrevet grensene for eiendomsområdet. Grensene er tilnærmet beskrevet i voldgiftsdommen, og den nøyaktige fastsettelse kan - og bør - skje ved en grensegangsforretning.

Når det gjelder beiteretten utenom slåtteeområdet, har kommisjonen klart avgjort at Dalbusjøeiendommen ikke har noen slik rett. At avgjørelsen ikke er truffet ved kjennelse er uten betydning for de ordninger som er truffet og kan ikke føre til opphevelse av noen del av utskiftningen.

Det benektes til slutt at kommisjonen ved sin ordning for Åslifjellet har gått utenfor sitt mandat.

De innstevnte har nedlagt følgende påstand:

"Tolga Storskifte stadfestes, idet den av den ankende part nedlagte påstand ikke tas til følge.

Styret for "Trakt" XII, "Åslifjellet", nemlig: Jon P. Grue m. fl., Setereiere i "Kløftåsen", nemlig: Jon Ousten m. fl., Setereiere i "Mastukåsa", nemlig: Per Nygaard m. fl. frifinnes og tilkjennes saksomkostninger."

Saken er behandlet etter den gamle rettergangsordnings regler.

Jeg behandler først anken over storskiftekommissjonens kjennelse av 30. august 1948 hvorved ugildhetsinnsigelsen overfor kommisjonens formann, overrettssakfører Ragnar Gundersen, ble forkastet.

Om saksforholdet viser jeg til kommisjonens kjennelsesgrunner.

Jeg er kommet til det resultat at denne anke ikke kan føre fram. I anledning av kommisjonens begrunnelse bemerkes at ugildhetsspørsmålet, som allerede nevnt, blir å avgjøre etter den gamle rettergangsordnings regler. For øvrig kan jeg i det vesentlige tiltre kommisjonens betraktninger, som jeg mener har gyldighet også når de eldre ugildhetsregler legges til grunn. Jeg tilføyer at Eggen for Høyesterett særlig har lagt vekt på som ugildhetsgrunn den uttalelse av overrettssakfører Gundersen i ankeerklæringen i Ousten-saken som er gjengitt i kommisjonens kjennelse. Jeg kan ikke være enig i at Gundersen ble ugild som formann i kommisjonen på grunn av at han, slik som skjedd, som prosessfullmektig i en annen sak ga til kjenne hvilken rettsoppfatning det ville bli prosedert på. Jeg peker i denne forbindelse på at de innstevntes prosessfullmektig for Høyesterett har opplyst at det var på det rene da den nevnte uttalelse i ankeerklæringen fremkom at Gundersen ikke skulle prosedere saken for lagmannsretten.

Jeg går så over til å behandle anken over selve utskiftningen og tar først for meg den første innsigelse mot saksbehandlingen, at det er en feil at kommisjonen ikke

har fastsatt grensene mellom Eggens eiendomsområde og sameiet omkring:

Etter kommisjonens beskrivelse av grensene for havnelag XIII, Klöftåsen - Falken - Mastukåsa, som jeg tidligere har gjengitt, ligger slåtteeområdene ved Dalbusjön innenfor lagets havneområde. Det fremgår imidlertid klart av det jeg har gjengitt fra kommisjonens "ordning" vedkommende dette havnelag - jeg sikter her til den siterte "Anmerkning" - at kommisjonen har lagt til grunn at Dalbusjöfeltet (slåtteeområdet) var Ola Eggens eneeiendom, innenfor grenser som "i store trekk" var fastsatt i voldgiftsdommen, og at området ikke var beheftet med noen fremmed beiterett. Spørsmålet om Ola Eggen var eier av området og om andre hadde beiterett der, var omtvistet også for kommisjonen, og det var for utskiftningens skyld nødvendig å avgjøre spørsmålet, idet området skulle utskiftes hvis det lå i fellesskap, i motsatt fall ikke. Jeg må da forstå den nevnte "Anmerkning" som en avgjørelse - en "bestemmelse" - som kommisjonen har avgitt under forretningen og som etter § 110 i utskiftningsloven av 1882 kunne ha vært påanket, og som i tilfelle måtte påankes av dem som ville bestride den. De innstevnte har ikke påanket avgjørelsen, og den må da legges til grunn som bindende så langt den etter sitt innhold rekker. Etter det jeg her har sagt er det ikke nødvendig å gå inn på spørsmålet om allerede den nevnte voldgiftsdom har avgjort eiendomsspørsmålet med bindende virkning for partene i storskiftet, slik som det fra Eggens side er hevdet.

Om grensene for Eggens eiendomsområde har kommisjonen bare sagt at de "i store trekk" er fastsatt i den tidligere nevnte voldgiftsdom. Voldgiftssaken gjaldt direkte bare spørsmålet om de dalsbygdinger som hadde bygget en fiskehytte på vestsiden av Dalbusjøen, hadde rett til å ha denne stående og til å ha båt i vannet. Formelt har voldgiftsretten derfor heller ikke avgjort eiendomsspørsmålet eller grensene for eiendomsområdet. Men i premissene har voldgiftsretten klart tatt det standpunkt at slåtteeområdene var Ola Eggens eneeiendom, og at slåtteeområdene lå både på øst-, syd- og vestsiden av Dalbusjøen. Under gjengivelsen av Ola Eggens anførsler har voldgiftsretten nevnt at "etter den foran nevnte endring i grenseangivelsene er grunnstrekningens areal anslått til ca. 5 å 6.000 mål". For øvrig uttalte voldgiftsretten om avgrensningen bare at "Eiendomsretten må omfatte alt hva der ligger innenfor slåttenes yttergrenser". Jeg må gå ut fra at det er disse uttalelser i voldgiftsdommens premisser storskiftekommisjonen sikter til når den uttaler at grensene i store trekk er fastsatt i voldgiftsdommen, og så langt må storskiftekommisjonens avgjørelse med hensyn til eiendomsområdet være bindende. Men spørsmålet om hvor langt utover i området slåttenene strekker seg - med andre ord hvor langt utover det har vært slått - er, og var også for storskiftekommisjonen, omtvistet.

Det område som tilhører Eggen, og som ikke er beheftet med fremmed beiterett, var som jeg i en annen forbindelse har nevnt ikke gjenstand for utskiftning og kunne ikke trekkes inn under de ordninger som kommisjonen traff for

felleskapet. Det var da for utskiftningens skyld nødvendig å avgjøre den tvist som forelå om grensene for eiendomsområdet. Etter § 62 i utskiftningsloven av 1882 skal en tvist av denne art avgjøres av utskiftningsretten - i dette tilfelle storskiftekommissjonen - under forretningen, og i kjennelses form.

Det er således her begått en feil, en feil som består i at kommissjonen har unnlatt å treffe en avgjørelse som den skulle ha truffet. Det er for så vidt ingen avgjørelse som kan oppheves, og resultatet må da bli at utskiftningsforretningen for dette punkts vedkommende hjemvises til kommissjonen til behandling og avgjørelse. Jeg kommer senere tilbake til spørsmålet om feilen må medføre at noen av de ordninger som kommissjonen har truffet, må oppheves.

Det er fra de innstevntes side gjort gjeldende at det ikke er noen feil eller mangel at kommissjonen ikke har avgjort grensespørsmålet, idet dette spørsmål kan - og bør - avgjøres ved grensegangsforretning av den vanlige utskiftningsrett. Det er opplyst at slik grensegang er begjært. Kommissjonen har i sitt utkast til ordning (altså for klagebehandlingen) vært inne på det samme, idet den har uttalt i forbindelse med beskrivelsen av havnelag XIII:

"Det bemærkes at i nordøstre hjørne af her beskrevne havnelag ligger Dalbusjøfeltet tilhørende L.nr. 270, g.nr. 116, b.nr. 7,8 og 11, hvis grænser paa grundlag af voldgiftsdom af høiesterettsdommer i 1941, bliver at fastsætte af udskiftningsretten efter begjært grænseopgangsforretning."

Jeg kan ikke dele denne oppfatning. Avgjørelsen av grensespørsmålet var, som nevnt, et nødvendig ledd i utskiftningen, og når loven da har lagt avgjørelsen av spørsmålet til den utskiftningsrett som har utskiftningen - i dette tilfelle storskiftekommisjonen - kan denne ikke skyve spørsmålet fra seg. Jeg kan heller ikke se at det i praktisk henseende ville være noe vunnet ved å la spørsmålet avgjøre av en vanlig utskiftningsrett istedenfor av kommisjonen.

Spørsmålet er videre om den feil som her er begått ved at kommisjonen har unnlatt å fastsette grensene for eiendomsområdet må føre til at utskiftningen - de ordninger som er truffet - for noen dels vedkommende må oppheves. Det kan her bare bli spørsmål om havnelag XII, Åslifjellet, og havnelag XIII, Kløftåsen - Falken - Mastukåsa, idet påstanden bare gjelder disse. De innstevnte har gjort gjeldende at unnlattelsen av å fastsette grensen for Eggens eiendomsområde ikke har hatt noen betydning for det resultat kommisjonen er kommet til. Havnelagsinndelingen ville, hevdes det, blitt den samme om eiendoms grensen hadde vært fastsatt, idet grensene for havnelagene er trukket slik at de ikke under noen omstendighet krenker Eggens eiendomsområde.

Etter min oppfatning har Høyesterett ikke materiale til å avgjøre om opptrekningen av grensene for eiendomsområdet vil medføre endringer i noen av de ordninger som er truffet, f.eks. med hensyn til havnelagsgrensen i Bubekkdalen. Men dette kan ikke utelukkes, og resultatet må da bli at utskiftningen oppheves for så vidt angår de avgjørelser (ordninger) vedkommende havnelag XII og XIII som måtte

bli berørt av kommisjonens avgjørelse av grensespørsmålet.

Eggen annen innvending mot saksbehandlingen knytter seg til spørsmålet om Dalbusjöeiendommen har beiterett i det fjellområde som ligger omkring eiendomsfeltet.

Dette spørsmål var omtvistet også for kommisjonen. Ola Eggen klaget således sammen med Falken-eierne over havneinndelingen i kommisjonens utkast til ordning for Os herred og gjorde gjeldende at Falken og Dalbusjöen burde skilles ut som eget havnelag, ikke slås sammen med Klöftåsen og Mastukåsa slik som kommisjonens utkast gikk ut på. I tilslutning til denne klage sendte han kommisjonen et særskilt brev datert 12. januar 1950 hvorav det klart gikk fram at han påsto Dalbusjöeiendommen berettiget til seter og til havnerett i fjellet utenom eiendomsområdet (slåttene). Den tvist som her forelå var det for utskiftningens skyld nødvendig å avgjøre, og den skulle da ha vært avgjort av storskiftekommisjonen i kjennelses form. Jeg viser herom til det jeg har sagt under behandlingen av det første ankepunkt vedkommende saksbehandlingen.

Noen kjennelse er ikke avsagt om spørsmålet, og det har for meg fortont seg tvilsomt om kommisjonen overhodet har løst spørsmålet og hvilket standpunkt den i tilfelle har tatt. Man finner i de utskrifter av kommisjonens protokoll som er fremlagt for Høyesterett ingen direkte avgjørelse av spørsmålet. Kommisjonen behandlet, og forkastet, den førnevnte klage fra Falken-eierne og Eggen over havnelagsinndelingen, men de uttalelser som i den forbindelse foreligger fra kommisjonen gir ikke - som man skulle ha ventet - noe entydig

svar på spørsmålet om hvilket standpunkt kommisjonen har tatt i tvisten om beiterett for Dalbusjöeiendommen. Enkelte uttalelser fra kommisjonen tyder på at beiteretten ikke er anerkjent, andre peker i motsatt retning. De innstevnte har gjort gjeldende at kommisjonen har avgjort spørsmålet derhen at Dalbusjöeiendommen ikke har beiterett; det er i denne forbindelse vist til en av kommisjonen utarbeidet for- tegnelse over beiteberettigede m.v. hvor Dalbusjöeiendommen ikke er med. Fra Eggens side er det anført at han også har forstått det slik at eiendommen ikke er tillagt beiterett, men han mener at spørsmålet er uklart.

Jeg er tilbøyelig til å tro at kommisjonen har bygget på at Dalbusjöeiendommen ikke har beiterett i fjellet utenom slåttene. Jeg innskyter her at ordningen av 1906, som ble opphevet ved den tidligere nevnte høyesteretts- dom i Rt. 1912 s.828, bygget på denne oppfatning. Men noen formell avgjørelse av spørsmålet er ikke truffet, og det fore- ligger ingen opplysninger om kommisjonen har overveid spørsmålet og hva den i tilfelle har bygget sitt standpunkt på. Høyesterett har således ikke noe grunnlag for å prøve kommi- sjonens avgjørelse i realiteten. Utskiftningen må da bli å oppheve og hjemvise til fornyet behandling ved storskifte- kommisjonen for så vidt angår spørsmålet om Dalbusjöeiendommen har beiterett i fjellet utenom eiendomsområdet og for så vidt angår de avgjørelser (ordninger) vedkommende havnelag XII og XIII som måtte bli berørt av kommisjonens avgjørelse på dette punkt.

Til slutt har Eggen, som nevnt, gjort gjeldende at kommisjonen har gått utenfor sitt mandat ved å opprette område

XII, Åslifjellet, og reservere dette for fremtidig felles bruk slik som skjedd. - Denne anke kan etter min oppfatning ikke føre fram. ²Hva ordningen går ut på fremgår av det jeg har gjengitt av kommisjonens bemerkninger vedkommende området Åslifjellet. Området er reservert for gårdene Breen og Nordvang, som er loddeiere i fellesskapet, "til fremtidig benyttelse til et fellesformål, helst som sauehavnefelt". Inntil feltet kan tas i organisert fellesbruk, skal det styres av et styre bestående av formennene i de tre tilstøtende havnelag. Dette innebærer, så vidt jeg forstår, ikke at området skal ligge ubenyttet inntil et sauehavnelag er organisert. Hvordan det i mellomtiden skal benyttes blir å avgjøre av styret.

Etter min oppfatning kan det prinsipielt ikke være noe å innvende mot at kommisjonen skiller ut av fellesskapet et område og reserverer dette for flere eller færre av lodd-eierne til særlige beiteformål som det anses ønskelig å tilgodese på denne måte, og jeg kan ikke finne at det ligger utenfor kommisjonens mandat. Det kan i denne henseende heller ikke gjøre noe fra eller til om deltakerne organiseres i en særskilt forening eller et lag.

Et spørsmål for seg er det om grensene for området er trukket slik at de avskjærer noe av Dalbusjøeiendommens eiendomsområde eller dens beiteområde i fjellet. Herom viser jeg til det jeg før har sagt.

Etter det resultat jeg er kommet til når det gjelder Eggens innvendinger mot kommisjonens saksbehandling, går jeg ikke inn på realitetsspørsmålet, nemlig om havnelagsgrensen er trukket slik at den krenker Eggens eiendomsområde samt om han har beiterett i fjellet utenfor dette område

og hvor grensene for hans beiteområde i tilfelle går.

Etter saksforholdets art og utviklingen av saken finner jeg at saksomkostninger ikke bør tilkjennes.

Jeg stemmer for slik

kjennelse:

1. Anken over storskiftekommissjonens kjennelse av 30. august 1948 forkastes.
2. Spørsmålet om grensene mellom Ola Eggens eiendomsområde ved Dalbusjøen og fellesskapet hjemvises til storskiftekommissjonen til behandling. Storskiftet oppheves for så vidt angår de avgjørelser (ordninger) vedkommende havnelag XII, Åslifjellet, og havnelag XIII, Kløftåsen - Falken - Mastukåsa, som måtte bli berørt ved storskiftekommissjonens fastsettelse av grensene for eiendomsområdet.
3. Storskiftet oppheves og hjemvises til storskiftekommissjonen til ny behandling for så vidt angår spørsmålet om Dalbusjøeiendommen har beiterett i fjellet utenom det nevnte eiendomsområde, og for så vidt angår de avgjørelser (ordninger) vedkommende havnelag XII og XIII som måtte bli berørt av storskiftekommissjonens avgjørelse på dette punkt.
4. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Dommer Bahr: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

Dommer Gundersen: Likeså.

Dommer Gaarder: Likeså.

Dommer Kruse-Jensen: Likeså.

Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

KJENNELSE:

1. Anken over storskiftekommissjonens kjennelse av 30. august 1948 forkastes.
2. Spørsmålet om grensene mellom Ola Eggens eiendomsområde ved Dalbusjøen og fellesskapet hjemvises til storskiftekommissjonen til behandling. Storskiftet oppheves for så vidt angår de avgjørelser (ordninger) vedkommende havnelag XII, Åslifjellet, og havnelag XIII, Kløftåsen - Falken - Mastukåsa, som måtte bli berørt ved storskiftekommissjonens fastsettelse av grensene for eiendomsområdet.
3. Storskiftet oppheves og hjemvises til storskiftekommissjonen til ny behandling for så vidt angår spørsmålet om Dalbusjøeiendommen har beiterett i fjellet utenom det nevnte eiendomsområde, og for så vidt angår de avgjørelser (ordninger) vedkommende havnelag XII og XIII som måtte bli berørt av storskiftekommissjonens avgjørelse på dette punkt.
4. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Riktig utskrift bekreftes:

Sophus Solheim